

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 445/2015-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. júla 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] a [REDAKČNÝ ZNAČENIE], obaja bytom [REDAKČNÝ ZNAČENIE], ktorou namietajú porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 7/2011 a jeho rozsudkom z 18. apríla 2013, postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 328/2013 a jeho rozsudkom zo 16. januára 2014 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 175/2014 a jeho uznesením z 18. júna 2014, a takto

rozhodol:

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] a [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. novembra 2014 elektronickými prostriedkami a 28. novembra 2014 poštou doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), obaja bytom [REDAKOVANÉ], ktorou namietajú porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 7/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“) a jeho rozsudkom z 18. apríla 2013 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“), postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 328/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie krajského súdu“) a jeho rozsudkom zo 16. januára 2014 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 175/2014 (ďalej len „napadnuté konanie najvyššieho súdu“) a jeho uznesením z 18. júna 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“; spolu aj „napadnuté rozhodnutia“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že obchodná spoločnosť DUPOS dražobná, spol. s r. o. (ďalej len „dražobník“), vydražila na návrh navrhovateľky dražby (obchodná spoločnosť Slovenská sporiteľňa, a. s.) nehnuteľnosť vo vlastníctve sťažovateľov (žalobcov, pozn.).

Navrhovateľka dražby poskytla sťažovateľom úver na základe zmluvy o splátkovom úvere v sume 13 609,51 €, ktorý bol zabezpečený prostredníctvom zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti vo vlastníctve sťažovateľov. Z dôvodu neschopnosti sťažovateľov splácať úver navrhovateľka dražby 19. novembra 2009 vyhlásila mimoriadnu splatnosť úveru a 29. januára 2010 sťažovateľom odoslala oznámenie o výkone záložného práva. Dňa 4. augusta 2010 bola zrealizovaná prvá dražba v súlade so zákonom č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dobrovoľných dražbách“), ktorá sa z dôvodu neúspešnosti

opakovala 12. októbra 2010 (ďalej aj „prvá opakovaná dobrovoľná dražba“); pri prvej opakovanej dražbe bola nehnuteľnosť vo vlastníctve sťažovateľov vydražená za 16 200 €.

Sťažovatelia sa žalobou proti dražobníkovi, navrhovateľke dražby a vydražiteľovi (spolu ďalej len „žalovaní“) doručenou okresnému súdu domáhali určenia, že prvá opakovaná dražba realizovaná dražobníkom 12. októbra 2010 pre nehnuteľnosť bližšie špecifikovanú v žalobe v prospech vydražiteľa je neplatná. Okresný súd v napadnutom konaní po dokazovaní zameranom výlučne na to, či bola žaloba podaná včas, rozsudkom sp. zn. 7 C 7/2011 z 18. apríla 2013 žalobu sťažovateľov zamietol a žalovaným náhradu trov konania nepriznal. Krajský súd na základe odvolania podaného sťažovateľmi rozsudok prvostupňového súdu rozsudkom sp. zn. 9 Co 328/2013 zo 16. januára 2014 potvrdil, návrh sťažovateľov na prerušenie konanie zamietol a žalovaným nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Proti označenému rozsudku krajského súdu podali sťažovatelia dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Cdo 175/2014 z 18. júna 2014 tak, že ho odmietol podľa § 218 ods. 1 písm. a) v spojení s § 243b ods. 5 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) ako oneskorene podané.

Podľa sťažovateľov sú napadnuté konania všeobecných súdov a napadnuté rozhodnutia v nich vydané zafažené týmito vadami:

„a) postupom súdov a nevykonaním dôkazov v konaniach sa účastníkovi odňala možnosť konať pred súdom,

b) rozhodnutie je arbitrárne, založené na nesprávnom právnom posúdení veci,

c) rozhodnutie je nepreskúmateľné,

d) rozhodnutie súdu je v rozpore s európskymi normami na ochranu spotrebiteľa a porušuje práva spotrebiteľa podľa čl. 38 Charty základných práv Európskej únie.“

Sťažovatelia tvrdia, že im postupom v ich veci konajúcich všeobecných súdov bola odňatá možnosť konať pred súdom, keďže „navrhovateľov súd vôbec nekonfrontoval v sporných otázkach. Prvostupňový aj odvolací súd sa zaoberali výlučne otázkou včasnosti podania žaloby, zodpovednosťou za nefunkčnosť alebo nespoľahlivosť informačného

systemu súdu preniesol na sťažovateľov a samotnou vecou sa vôbec nezaoberal. Postup odvolacieho súdu bol navyše sprevádzaný iba písomným konaním bez možnosti sa vyjadriť a nevykonaním nijakých dôkazov, ktorých vykonanie by mohlo viesť k spravodlivému riešeniu sporu o opodstatnenosti návrhu na určenie neplatnosti dražby. Bola tak popretá aj akákoľvek zásada ústnosti konania a prístup účastníka k súdu v kontexte vykonania riadneho dokazovania. Je zrejmé, že ak v odvolacom konaní prevláda zásada písomnosti, mal by súd o to citlivejšie vykonávať a hodnotiť dôkazy, a to osobitne, ak ide o dražbu jediného obydlia sťažovateľov, ktorá je s najväčšou pravdepodobnosťou (s ohľadom na aktuálnu situáciu v SR) nezákonná.

Vzhľadom na nepreskúmateľnosť rozhodnutia, nevyrovnanie sa s dôvodmi neplatnosti dražby a procesný postup pri dokazovaní došlo v materiálnom zmysle k odňatiu práva účastníka konania na prístup k súdu. Extrémna arbitrárnosť výkladu spôsobila, že právo sťažovateľov na obranu svojich práv bolo iba iluzórne a nevykonanie dokazovania viedlo k odňatiu prístupu k súdu a porušeniu práva povinného podľa čl. 46 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Už len porušením týchto ústavných práv sťažovateľa odôvodňujú oprávnenosť podania ústavnej sťažnosti a vrátenie veci na nové konanie.“.

Sťažovatelia považujú napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov za arbitrárne a založené na nesprávnom právnom posúdení veci, keďže „... je preukázateľné, že sťažovatelia podali žalobu včas elektronicky a doplnili ju písomným podaním. Súdy sa v dokazovaní zamerali výlučne na to, či sa v ich informačných systémoch nachádza elektronická verzia žaloby. Súdy pritom ani nepripustili možnosť, že by chyba mohla byť v ich vlastnom elektronickom systéme. Nedokonalosť elektronického systému bola teda na ťarchu sťažovateľov.“.

Podľa sťažovateľov sú napadnuté rozhodnutia prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nepreskúmateľné, keďže „Súd však pre ustálenie otázok (ne)platnosti dražby neurobil vôbec nič, dokonca navrhovateľke nezaslal ani len obyčajnú písomnú výzvu na doplnenie žaloby. V celom rozsahu tak prvostupňový aj odvolací súd nielenže zle a nesprávne

vyhodnotili dôkazy v spise, ale najmä ani nevykonali potrebné dôkazy pre správne a zákonné rozhodnutie o návrhu na obnovu konania.“.

V konečnom dôsledku sťažovatelia namietajú porušenie „práv sťažovateľky ako spotrebiteľky garantovaných v čl. 38 Charty základných práv EÚ a čl. 169 ods. 1 Zmluvy o fungovaní EÚ“, ku ktorým malo dôjsť tým, že „odvolací súd tým, že neprihliadol na vysoký záujem európskeho práva na ochrane spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami tak ako to ukladá kogentné ustanovenie a pravidlo postavené na roveň verejného poriadku – čl. 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

Vzhľadom na uvedené nie je možné dospieť k inému záveru než, že prvostupňový, odvolací aj dovolací súd nesprávne a neodôvodnene vykladá európske právo, konkrétne čl. 267 Zmluvy o fungovaní EÚ. V zmysle záverov rozsudku Súdneho dvora v prípade Cilfit, ak prejednávaná vec súvisí s európskym právom a nie je splnená podmienka acta claire vnútroštátny súd je povinný predložiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru EÚ. Súd mal možnosť a v zmysle záverov CILFIT aj povinnosť predložiť Súdnemu dvoru EÚ prejudiciálnu otázku. Takto však nepostupoval, a teda konal nezákone, porušujúc normy európskeho práva – na úkor práv sťažovateľov – spotrebiteľov a záväzku lojality k EÚ a jej supranacionálnemu právnemu poriadku (rozsudok Van Gend en Loos).“.

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd o sťažnosti po jej prijatí na ďalšie konanie rozhodol takto:

„I. Právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo postupom Okresného súdu Nitra č. k. 7 C/7/2011-372, Krajského súdu v Nitre z č. k. 9 Co/328/2013-499 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 175/2014-576 porušené.

II. Rozsudky Okresného súdu Nitra č. k. 7 C/7/2011-372, rozsudok Krajského súdu v Nitre z 9 Co/328/2013-499 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky,

č. k. 4 Cdo 175/2014-576 sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu Nitra na ďalšie konanie.

III. Okresný súd Nitra je povinný uhradiť sťažovateľom spoločne a nerozdielne 2 000 € ako primerané finančné zadostučinenie do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

IV. Krajský súd v Nitre je povinný uhradiť sťažovateľom spoločne a nerozdielne 2 000 € ako primerané finančné zadostučinenie do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

V. Najvyšší súd SR je povinný uhradiť sťažovateľom spoločne a nerozdielne 2 000 € ako primerané finančné zadostučinenie do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

VI. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť sťažovateľke trovy konania do troch dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet ich právneho zástupcu.“

Priznanie primeraného finančného zadostučinenia sťažovateľa odôvodňujú takto: „Keďže rozhodnutím prvostupňového aj odvolacieho súdu bolo porušené právo na spravodlivý proces, je daný aj dôvod na priznanie primeraného finančného zadostučinenia, a to vo výške 5 000 eur. Tu treba upozorniť, že následkom konania súdov sťažovateľa už prišli o svoje obydlie, musia aj naďalej znášať svojvôľu vydražiteľa a celá vec im spôsobila ťažkú morálnu ujmu. Priebeh súdnych konaní znášajú sťažovateľa veľmi zle, ich zdravotný stav sa výrazne zhoršil a súdy už v poradí tretíkrát porušili ich právo na ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami. S poukazom na uvedené považujeme nárok na primerané finančné zadostučinenia za primeraný a dôvodný.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca.

Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom alebo komerčným právnikom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania.

Podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde k sťažnosti sa pripojí kópia právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu.

Ústavný súd má v ústave a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, uplatnenie ktorých je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia k sťažnosti nepriložili splnomocnenie na svoje zastupovanie kvalifikovaným právnym zástupcom v konaní pred ústavným súdom vo veci namietaného porušenia ich práv podľa ústavy a dohovoru napadnutými rozhodnutiami všeobecných súdov, ako aj postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu. Takýto nedostatok už sám osebe zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti pri jej predbežnom prerokovaní pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Aj napriek uvedenému však ústavný súd sťažnosť pre nesplnenie formálnych náležitostí neodmietol, ale pristúpil k skúmaniu, či existujú aj ďalšie dôvody na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní a jeho rozsudkom sp. zn. 7 C 7/2011 z 18. apríla 2013

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

V uvedenom článku ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky

nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovatelia využili svoje právo podať proti napadnutému rozsudku okresného súdu a tiež postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd (krajský súd o odvolaní proti napadnutému rozsudku okresného súdu rozhodol rozsudkom sp. zn. 9 Co 328/2013 zo 16. januára 2014, pozn.). Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľov v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1

**dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho uznesení
sp. zn. 4 Cdo 175/2014 z 18. júna 2014**

Sťažovatelia namietajú tiež porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu; napadnutým uznesením najvyšší súd ako dovolací súd odmietol dovolanie sťažovateľov proti napadnutému rozsudku krajského súdu ako podané oneskorene.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

V zmysle čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že nezávislé rozhodovanie všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavou a zákonom ustanovenom procesnoprávnom, ako aj hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec súdneho rozhodovania tvoria predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ktoré sú vyvoditeľné z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Všeobecný súd by mal v argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve on má poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov - § 1 OSP (m. m. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

Uvedené zásady vzťahov ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodíť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, sú relevantné aj v posudzovanej veci, pričom úlohou ústavného súdu bolo zistiť, či napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu, sú z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné.

Podľa § 57 ods. 2 OSP lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď došlo k skutočnosti určujúcej začiatok lehoty, a ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca. Ak koniec lehoty pripadne na sobotu, nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň.

Podľa § 57 ods. 3 OSP lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť.

Podľa § 42 ods. 1 OSP podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami alebo telefaxom. Podanie obsahujúce návrh vo veci samej alebo návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktoré bolo urobené elektronickými prostriedkami, treba doplniť písomne alebo ústne do zápisnice najneskôr do troch dní; podanie, ktoré bolo podpísané zaručeným elektronickým podpisom, doplniť netreba. Podanie urobené telefaxom treba doplniť najneskôr do troch dní predložením jeho originálu. Na podania, ktoré neboli v tejto lehote doplnené, sa neprihliada.

Podľa § 240 ods. 1 OSP účastník môže podať dovolanie do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na súde, ktorý rozhodoval v prvom stupni. Ak odvolací súd vydal opravné uznesenie, plynie táto lehota od doručenia opravného uznesenia.

Podľa § 240 ods. 2 OSP zmeškanie lehoty uvedenej v odseku 1 nemožno odpustiť. Lehota je však zachovaná, ak sa dovolanie podá v lehote na odvolacom alebo dovolacom súde.

Ústavný súd považuje za potrebné najprv uviesť, že samotná otázka, či dovolanie sťažovateľov smerujúce proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 9 Co 328/2013 zo 16. januára 2014 bolo podané včas, a teda v súlade s procesnoprávnymi predpismi, je skutková otázka, ktorej preskúvanie ústavným súdom je vo všeobecnosti limitované jeho ústavným postavením.

Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre už uviedol, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v zásade nie je skutkovým súdom, ktorý by vykonával dokazovanie na zistenie skutkového stavu, ktorým by mohol či mal odhaľovať pravdivosť skutkových tvrdení (I. ÚS 200/2011). Ústavný súd v tejto súvislosti tiež uvádza, že aj podľa rozhodovacej činnosti Komisie pre ľudské práva (sťažnosť č. 6172/73, X. v. United Kingdom, sťažnosť č. 10000/83, H v. United Kingdom) sa pod spravodlivým súdnym procesom na účely čl. 6 dohovoru v žiadnom prípade nechápe právo účastníka súdneho konania na preskúvanie toho, akým spôsobom vnútroštátny súd hodnotil právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu. Uvedené platí v zásade aj pre prípad zisťovania včasnosti podaného mimoriadneho opravného prostriedku.

V napadnutom uznesení najvyššieho súdu sa okrem iného uvádza:

„V preskúmvanej veci je z obsahu súdneho spisu zrejmé, že dovolaním napadnuté rozhodnutie, t. j. rozsudok Krajského súdu v Nitre zo 16. januára 2014, sp. zn. 9 Co 328/2013, nadobudlo právoplatnosť 5. februára 2014 (v tento deň bolo rozhodnutie doručené právnomu zástupcovi žalobcov JUDr. Romanovi Juríkovi ako v poradí poslednému). Vzhľadom k tomu, že v danom prípade nebolo vydané opravné uznesenie a nepripadá teda do úvahy použitie ustanovenia § 240 ods. 1 (veta druhá) O. s. p., pripadol koniec jednomesačnej lehoty na podanie dovolania počítanej od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia na 5. marec 2014. Tento deň bol pracovný (streda), k posunutiu

lehoty podľa § 57 ods. 2 (veta druhá) O. s. p. teda nedošlo a lehota na podanie dovolania uplynula polnocou uvedeného dňa. Dovolanie žalobcov však bolo podané elektronicky až 7. marca 2014, teda zjavne po uplynutí zákonom stanovenej jednomesačnej lehoty.“

Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Z už uvedeného vyplýva, že najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol dovolanie sťažovateľov ako oneskorene podané s poukazom na § 218 ods. 1 písm. a) OSP v spojení s § 243b ods. 5 OSP. Keďže rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 5. februára 2014 a sťažovatelia účinne podali dovolanie proti nemu až 7. marca 2014, je podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľný záver dovolacieho súdu o odmietnutí dovolania proti napadnutému rozsudku krajského súdu z dôvodu jeho oneskoreného podania. Najvyšší súd totiž vychádzal z relevantného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, ktoré primerane interpretoval a aplikoval na skutkový a právny stav v konaní. Ústavný súd teda pri predbežnom prerokovaní nezistil takú relevantnú príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým uznesením najvyššieho súdu ani postupom v konaní, ktorý vydaniu tohto rozhodnutia

predchádzal, na základe ktorej by po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o porušení sťažovateľmi označených práv.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti sťažovateľov odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.3 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho rozsudkom sp. zn. 9 Co 328/2013 zo 16. januára 2014

V rámci predbežného prerokovania sťažnosti ústavný súd skúma všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovení § 20, § 50 a § 53 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie. Zaoberá sa teda okrem iného aj včasnosťou podania posudzovanej sťažnosti.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Nedodržanie uvedenej lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože to kogentné ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde neumožňuje (napr. m. m. III. ÚS 124/04, IV. ÚS 14/03, III. ÚS 14/03).

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovatelia proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 9 Co 328/2013 zo 16. januára 2014 podali dovolanie, o ktorom najvyšší súd

uznesením sp. zn. 4 Cdo 175/2014 z 18. júna 2014 rozhodol tak, že dovolanie odmietol ako oneskorene podané. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho bolo sťažovateľom doručené 24. septembra 2014, posledným dňom lehoty na podanie sťažnosti proti citovanému uzneseniu najvyššieho súdu bol teda 24. november 2014 (pondelok). Sťažnosť bola ústavnému súdu doručená elektronickými prostriedkami 24. novembra 2014 a poštou 28. novembra 2014 (z poštovej pečiatky podania vyplýva, že sťažnosť bola na poštovú prepravu odoslaná 26. novembra 2014).

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju ustálenú judikatúru inšpirovanú právnymi závermi Európskeho súdu pre ľudské práva, napr. rozsudok z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská proti Českej republike, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54, podľa ktorej v prípadoch, ak sťažovateľ uplatní mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie), spôsobilý zabezpečiť ochranu jeho práv, avšak najvyšší súd ho následne odmietne ako neprípustný, je lehota na podanie sťažnosti ustanovená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde v zásade zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu, s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú (m. m. napr. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010), teda v okolnostiach prerokúvaného prípadu vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu. Na prvý pohľad sa preto javí, že lehota podania sťažnosti bola dodržaná aj vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu.

Citovaná judikatúra týkajúca sa dodržania lehoty na podanie sťažnosti ústavnému súdu je uplatniteľná v tých prípadoch, keď právomoc dovolacieho (najvyššieho) súdu preskúmať odvolacie rozhodnutie má legálny základ v procesnom predpise. Zásadu zachovania lehoty na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy proti rozhodnutiu odvolacieho súdu z dôvodu podaného dovolania možno aplikovať teda len vtedy, ak právomoc dovolacieho súdu posúdiť splnenie podmienok prípustnosti (ustanovených v § 237 až § 239 OSP) podaného mimoriadneho opravného prostriedku má vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu zákonný základ. To zároveň znamená, že citovaná judikatúra platí, len pokiaľ je sťažnosť uplatnená na ústavnom súde do dvoch mesiacov

od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bolo dovolanie ako neprípustné odmietnuté (m. m. IV. ÚS 481/2011).

Z dosiaľ uvedeného už vyplynulo, že najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľov proti napadnutému rozsudku krajského súdu odmietol ako oneskorene podané. V časti II.2 tohto uznesenia sa ústavný súd z ústavného hľadiska stotožnil s právnym záverom najvyššieho súdu vyjadreným v napadnutom uznesení, na základe ktorého dovolací súd odmietol dovolanie sťažovateľov ako podané oneskorene. Z tohto svojho záveru ústavný súd vychádzal aj pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu.

V nadväznosti na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej sa v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku lehota na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy zachováva aj vo vzťahu k predchádzajúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu, ústavný súd konštatuje, že v okolnostiach posudzovaného prípadu sťažovateľmi podané dovolanie nepredstavovalo prostriedok spôsobilý zabezpečiť ochranu ich práv, keďže najvyšší súd pre zmeškanie lehoty na podanie dovolania nemohol uplatniť svoju právomoc preskúmať ani len jeho procesnú prípustnosť z hľadísk vymedzených v § 237 až § 239 OSP, čo napokon viedlo k tomu, že najvyšší súd dovolanie odmietol ako oneskorene podané.

Je nepochybné, že ak právny poriadok poskytuje oprávneným osobám právne prostriedky na ochranu ich práv, je v ich záujme, aby svoje práva bránili aktívne a efektívne. Sťažovatelia lehotu na podanie dovolania proti napadnutému rozsudku krajského súdu zmeškali, čím sa zároveň svojím vlastným konaním zbavili možnosti preskúmania rozhodnutia odvolacieho súdu z pohľadu existencie niektorej z väd odôvodňujúcej prípustnosť dovolania podľa príslušných procesnoprávných predpisov. Pokiaľ preto sťažovatelia zmeškali lehotu na podanie dovolania najvyššiemu súdu, o nápravu vlastného pochybenia sa nemôžu uchádzať v konaní pred ústavným súdom.

Procesnoprávne dôsledky zmeškania lehoty na podanie dovolania proti postupu krajského súdu v napadnutom konaní a proti napadnutému rozsudku vydanému v tomto konaní a neunesenie procesnej zodpovednosti sťažovateľov za efektívne a aktívne bránenie svojich práv nemôžu byť nahrádzané zásadou zachovania lehoty na podanie sťažnosti v prípade podaného mimoriadneho opravného prostriedku, pretože v popísaných okolnostiach by takýto postup znamenal úplnú benevolenciu ústavného súdu pri posudzovaní splnenia procesných predpokladov na konanie o sťažnosti podanej proti odvolaciemu rozsudku zjavne po uplynutí dvoch mesiacov od nadobudnutia jeho právoplatnosti (III. ÚS 516/2013).

Na tomto základe ústavný súd, vychádzajúc zo skutočnosti, že napadnutý rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 5. februára 2014, pričom sťažnosť bola ústavnému súdu doručená až 24. novembra 2014, teda zjavne po uplynutí lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol ako podanú oneskorene podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. júla 2015